הלכה · משנה תורה · מפרשים · השגות הראב״ד · ספר טהרה

השגות הראב"ד על משנה תורה, הלכות פרה אדומה

רבנו אברהם ב"ר דוד [הראב"ד] מפושקיירה

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

השגות הראב"ד על משנה תורה, הלכות פרה אדומה

רבנו אברהם ב"ר דוד [הראב"ד] מפושקיירה

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/השגות-הראבד-על-משנה-תורה-הלכות-פרה-אדומה/
הקובץ נוצר ב־21 בנובמבר 2026 מגרסה 39-202611200317v של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 4
הלכה א 4
הלכה ד 4
הלכה ו 4
הלכה ז 4
פרק ג 4
הלכה ב 4
פרק ד 5
הלכה ו 5
הלכה ח 5
הלכה יא 5
פרק ה 5
הלכה ה 5
הלכה ו 6
פרק ו 6
הלכה ב 6
הלכה י 6
פרק ז 6
הלכה ג 6
הלכה ד 7
הלכה ה 7
הלכה ז 7
הלכה יא 7
פרק ח 8
הלכה ה 8
הלכה ו 8
הלכה ח 8
פרק ט 8
הלכה ז 8
הלכה טו 8
פרק י 8
הלכה ב 8
הלכה ד 9
הלכה ה 9
הלכה ז 9
הלכה ח 9
הלכה י 9
פרק יא 9
הלכה ב 9
פרק יב 10
הלכה י 10
פרק יג 10
הלכה ג 10
הלכה ז 10
פרק יד 11
הלכה ד 11
הלכה ז 11
פרק טו 11
הלכה א 11
הלכה ח 11

פרק א

הלכה א

ומגדלין אותה שנאמר ויקחו אליך פרה. א"א לא מן השם הוא זה אלא שאין מקדישין מחוסר זמן למזבח וזו קרויה חטאת וכשם שאין מקדישין בעלת מום כך אין מקדישין אותה מחוסרת זמן ואמור רבנן לילה לקדושה יום להרצאה ליל שמיני מקדישין אבל לא יום שביעי:

הלכה ד

וצריך שישאר. א"א זה אינו מחוור שהרי אני רואה במשנה ר"ע אומר אפילו ד' וה' והן מפוזרות יתלוש אלמא לא בעי שיורא ואי איתא למילתא כשהן בגומא אחת איתא:

הלכה ו

שיער אדום פסולה. א"א נ"ל הטעם לפי שאינו עולה בו אדמימות גמורה אבל הוא שיער לקוי:

הלכה ז

ואצ"ל שהמעוברת פסולה. א"א אומר אני שר"א שמכשיר במעוברת מודה שאם עלה עליה זכר שהיא פסולה שהמעוברת תובעת זכר היא וצריכה היא אבל עלה עליה זכר שלא בשעת תביעתה צער הוא לה ומשא וחכמים שהם פוסלים במעוברת משום חשש דשלא לרצונה הם פוסלים:

פרק ג

הלכה ב

ומקבל הדם בשמאלו וכו'. א"א אמת הוא זה שהיה מקבל ביד שהרי אמרו גמר מלהזות מקנח ידו בגופה של פרה לא גמר מקנח אצבעו בשפת מזרק אלמא בידו מקבל אבל לא שמענו שפסל בכלי וכשמנה הפסולין של פרה פ"ד לא מנה את זה לא במשנה ולא בתוספתא ובספרי אמרו מדמה באצבעו מצותה מצות יד ולא מצות כלי ואני תמה על זה המדרש שהרי בפר כהן משוח כתיב ולקח הכהן המשיח מדם הפר באצבעו ודרשינן נאמר כאן לקיחה ונאמר להלן לקיחה מה להלן בכלי וכו' וכן בכל חטאות כתיב מדמה באצבעו ובעינן כלי אבל מצותה מצות יד אמרו ולא עכוב תדע שהרי אמרו לא גמר מקנח אצבעו בשפת מזרק ולדבריו מזרק מאי בעי התם ונראה לי שאי אפשר שלא יקבל

במזרק ולא להזות ממנו אלא להביאו לשריפתה שצריך לשרוף את כולה דם ובשר ועור ופרש מ"מ המדרש לא ידעתי מאין הוציאו:

פרק ד

הלכה ו

אע"פ שלא כיון כנגד הפתח. א"א לא נראה בהזאה שהרי אמרו במשנה הזה ולא כיון כנגד הפתח פסולה ובמדות אמרו שהיה מכוין ורואה פתחו של היכל בשעת הזאת הדם אלמא בעינן כיוון וראיה:

הלכה ח

פסולה. א"א נ"ל הזייתו פסולה אבל אין הפרה נפסלה ואם יש מן הדם בידו יחזור ויזה במערכתה או בגתה והם דברי ראב"י בתוספתא ומסיים בה שאם הוציא מדם שבידו והחזירו כשר פירוש החזירו עד שלא הזה כשר. ונ"ל אפילו חוץ לגתה קאמר אע"פ שמחמירים בה יותר [מבמערכתה]:

הלכה יא

שרפה חוץ ממערכה. א"א כמדומה לי זה האיש העלה בדעתו דברים שאינן כי הוא סבור גתה ומערכתה שני מקומות הן ואם תעיין במשנה אינן כן אלא שמרחיבין לה מקום לשריפה כדי להרבות לה עצים ואם שרפה חוץ לאותו מקום פסולה ואותו מקום היה מכוון כנגד הפתח שהוא מקורה שהוא מקום הזאה אבל אין קפידא שתפסל בחוץ למקום שחיטתה:

פרק ה

הלכה ה

יצאו וחזרו לעזרה. א"א הסוגיא שלהם פרק טבול יום כך היא בעי ר"א יצאו וחזרו מהו כיון דנפקו איטמו להו או דילמא כיון דהדור הדור ת"ש היו סובלין אותם במוטות וכו' האחרונים אין מטמו בגדים עד שיצאו ואי ס"ד כיון דנפקו איטמו הנך דגואי נמי ליטמו אמר רבינא הא כתיב ואחר יבא אל המחנה וליכא אלא ר"א היכי בעי לה כגון דנקיטי להו בקולרי [כך היא הסוגיא ולפי פירושה צריך להיות כיון דנפקי מיטמו כי הוא מפרש הסוגיא על פרים הנשרפים אם הם מטמאים את נושאיהם בעזרה אחר שיצאו בתחלה אבל לפי הסוגיא שלנו אינו שואל אלא על אותם האנשים עצמם שהוציאום והחזירום

אם הועיל להם החזרה שלא יטמאו ומה שאמר ונפקי להו בקולרין לפי זה העניין צריך פירוש אחר אבל באמת הסוגיא שלו והפירוש שכתב הוא נוח לי משלנו:

הלכה ו

אבל אחר שדחהו. א"א דבריו סתומין לא נודע אם יאמר שהמתעסק בו אחר דחייתו אינו מטמא כלים ובגדים מפני שנגמר שילוחו ואם נתכוון לכך למה ליה למימר כלים ובגדים אפילו אוכלין ומשקין נמי לא מטמא שהרי לא נתעסק בשילוח כלל ואולי יאמר על הדוחה עצמו שדחהו אחר דחייתו אינו מטמא כלים ובגדים שאינו מטמא אלא בשעה שמתעסק בו אבל כשפירש ולד הטומאה הוא ואינו מטמא כלים ודבר זה יש לו פנים במשנת זבים ולא תימא לאחר דחייתו אלא אפילו קודם דחייתו אם פירש הוא ועשהו אחר פרישתו אינו מטמא כלים כל זה צריך לפנים:

פרק ו

הלכה ב

אבל אין מזין ולא טובלין. א"א במשנה מפרש על טבילת האזוב במים:

הלכה י

וכל הנהרות פסולין. א"א תמה אני על זה האיש שהניח המשנה בעבור התוספתא כי במשנה לא פסל אלא מי קרמיון ופיגה מפני שהן מי ביצים ומי הירדן והירמוך מפני שהן מי תערובות אבל שאר הנהרות לא פסל שאין מתערבין בהן מי גשמים מחצה ואולי מפני שראה אין המים מטהרים בזוחלין אלא פרת ביומי תשרי והוא סבור שעל הנהרות שבעולם אמרו וכי ראו הם כל הנהרות שבעולם אלא לא אמרו כי אם על נהרות ארץ ישראל והם פרת וארבעה נהרות הללו שהוזכרו במשנה שמקיפין אותה:

פרק ז

הלכה ג

שמילוי מלאכה היא. א"א דעתי בכל אלו לא משום מלאכה הוא נפסל אלא מפני היסח הדעת שהוא שורש פיסול המלאכה והוא נקרא על שמה וכ"מ שתמצא פיסול על שם מלאכה לא תתלה אותו אלא על היסח הדעת חוץ מן העושה מלאכה בגוף המים ובגוף האפר שנפסלין אפילו לא הסיח דעתו מהם מ"ט כתחילתה של פרה שהמלאכה פוסלת בה ויש לזה שורש במסכת גיטין וכללו של דבר אין אדם יכול לכוין דעתו לב' דברים כאחד או לשני בני אדם כא' נפרדים במעשיהם וא"א בלא היסח הדעת והטעם שהמילוי

פוסל בו היסח הדעת בין לו בין לאחר ומקדיש אינו פוסל בו לאחר מפני שנוטלין שכר על המילוי ואפי' בחנם יש בו טובת הנאה וכממלא לעצמו דמי אבל הקידוש כיון שאין בו לא שכר ולא טובת הנאה והמים של אחר הם אינן נפסלין בהיסח הדעת:

הלכה ד

וחבית בפני עצמה. א"א לשון המשנה ונמלך לקדשן קידוש אחר:

שהראשונה נפסלת. א"א לא יספיק זה הטעם אלא מאחר ששינה מחשבתו במילוי האחרונה דומה שהיה עליו למשא:

הלכה ה

חמשה קידושין. א"א משום היסח הדעת ואם מילא בתחילה לקדשם קידוש אחד ונמלך לקדשם בחמשה קידושין אין כשר אלא אותה שיקדש ראשונה שהשאר כיון שיש בהן טורח אינו דבר מקוים בדעתו אם יעשה או לא יעשה והיסח הדעת נכנס באחרונות:

שהרי לקידוש אחד מלאם. א"א יש בכאן ערבוב דברים ודרך אחרת שלא מדרך המשנה ואין כאן המלכה כלל אבל הטעם כשמילא לעצמו חביות ונתנם לחבירו שיקדשם לעצמו אין דעתו סומכת שיתנם לו וזה מסיח דעתו מהם וזה מסיח דעתו מהם לפיכך אין כשר אלא ראשון אבל כשיאמר לו קדשם לי כולם כשרים:

הלכה ז

אם מלאו שניהם לקידוש אחד המים כשרים. א"א נראה לי מפני שהוא צורך הקידוש ההגבהה ונטילת הקוץ שלא יוכל למלאות אלא לאחר נטילת הקוץ ולא יוכל זה להוציאו עד שיגביה לו חבירו:

הלכה יא

הממלא דלי לשתות. א"א זו התוספתא מצאנו אותה בשני ספרים בהיפך עד שלא הגיע למים חישב מערה וצריך לנגב ואם משהגיע למים חישב מערה ואינו צריך לנגב ותחילת התוספתא מילא מים לשתות וחישב עליו עד שלא יגיע למים וכו' וכך פירושה מילא חבית אחת לשתות וכשחזר למלאות אחרת חישב למלאתה לחטאת אם עד שלא הגיע האיש למים חישב כיון שזאת המחשבה רחוקה מן הממלא וכבר מילא תחילה לשתות חוששין שמא נכנס היסח הדעת במלואה ולפיכך מערה וצריך לנגב אבל משהגיע איש למים חישב הואיל וקרובה מחשבתו אינו צריך לנגב אבל מערה מיהת דילמא אתי לאיחלופי בראשונה אבל אם לא מילא מתחילה אלא ששילשל הדלי לשתות ונפסק החבל וכו':

אם עד שלא הגיע החבל והדלי למים חישב למי חטאת מערה ואין צריך לנגב. א"א על הדרך הראשון הוא הולך לדעת ת"ק אבל לדעת רשב"ג יש חילוק כדאיתא בתוספתא:

פרק ח

הלכה ה

הממלא לעצמו. א"א הדרך הנ"ל בכל אלה כל דבר שיש בו טורח מרובה א"א שלא יכנס בו היסח הדעת והקרוב להיותו שמור הוא הכשר:

הלכה ו

ומלאו זה לזה הראשון פסול. א"א זה הטעם אין בו טעם ונ"ל כיון שאינו ממלא אלא בשכר ואינו סומך בדעתו שהשני ימלא לו ואף הוא מסיח דעתו מן המלוי אבל השני כשר ועל זה הדרך הולך הכל:

הלכה ח

אם בשביל וכו'. א"א לשון התוספתא בשביל שתחזיק אפר הרבה והלשון שלו ערב יותר:

פרק ט

הלכה ז

ונתן אפר בחלק אחד מהן. א"א איני יודע מה טיבו של חלק אחד בכאן שלא באה זו הפסקא אלא ללמוד שאינה נעשה שוקת כלי בחיבור שתי אבנים או בחיבור שתי חתיכות של עריבות או אפי' היה שוקת כלי ונחלקה אעפ"י שחיברן אם לא חיברם בסיד ובגפסיס כדי שינטלו כא' אינו כלי לקדש בו:

הלכה טו

החושב על מי חטאת לשתותם לא פסלם. א"א משנה כך היא אם אינם מקודשים כשיטה ואם מקודשים הם כשישתה ואם גרגר כשרים פירש הכניסם לגרונו ולא בלעם כשרים פירוש הנשארים:

פרק י

הלכה ב

ואין בכך כלום ומוליכן וכו'. א"א ובלבד שיהיו שמורים ולא יהיה בהם היסח הדעת:

הלכה ד

המוליך מים לקדשם ואין צ"ל כו'. א"א תמה אני על זה והלא המלאכה אינה פוסלת אלא משום היסח הדעת וכבר אמרו במשנה והמלאכה פוסלת במים עד שיטילו את האפר הא משיטילו אינה פוסלת וא"כ היסח הדעת למה יפסול במים שנתקדשו:

הלכה ה

מי חטאת ששקלן. א"א אין הסוגיא הולכת במסכת גיטין על דרך פירושו:

הלכה ז

ולהזות על הטמא לטהרו. א"א זה אינו שאינו צריך כוונה לטהרה דחולין לא בעי כוונה אבל בעינן שיתכוין לו:

הלכה ח

בכשרותו היתה. א"א זה האיש מסרך ומערבב והתוספתא מסודרת כך טבל את האזוב לשום דבר שהוא ראוי להזאה והזה על דבר שהוא ראוי להזות מים הנוטפין טמאים וכשרים להזות ואם יש באזוב ישנה לשום דבר שהוא ראוי להזאה והזה על דבר שאינו ראוי להזאה כגון על הכותי ועל הבהמה ועל עריבה של אבן המים הנוטפים טהורים ופסולין להזאה ואם יש באזוב לא ישנה כך היא התוספתא ובמשנה יש מחלוקת בין הנוסחא אלא שיכול אדם להשוותם כפירושה אבל לפי התוספת' נראה שאע"פ שטבל לשם הראוי להזאה כיון שהזה על שאינו ראוי אף מה שנשאר באזוב נפסל ולא יזה ממנו והנוטפים ממנו טהורים ופסולין להזות ומה שאמרו במשנה שהנוטפים כשירים להזות ומטמאין לא אמרו אלא כשטבל והזה על מי שראוי להזאה:

הלכה י

בפעם שנייה. א"א ר"מ הוא שאמר כן בתוספתא אבל במשנה בסתם אמרו בין בראשונה בין בשנייה ונראה במשנה שר"י הוא בן מחלוקתו דר"מ ומכשיר אפי' בראשונה:

פרק יא

הלכה ב

טובל בכל עת שירצה. א"א אינו כן בגמרא דקידושין לעולם מונה שלישי ושביעי וטובל אחר הזאה:

פרק יב

הלכה י

הטווי שטווין בו פשתן. א"א בכל מה שמאריך הוציא עצמו מלשון המשנה ולא פירש מה הוא כוש של רובן ונ"ל שהוא חבלי הספינות והוא מלשון ארבא א"נ חבלי הקשתים והוא מלשון רובה קשת וכל אלה חבלים גסים:

פרק יג

הלכה ג

ונמצאו מי חטאת טמאים. א"א הפסקא אחרת קשיא לי נפלו משקין על בשרו לא נטמא נפלו על כסותו נטמאת וטימאתו ה"ז אומר מטמאיך לא טמאוני ואתה טמאתני קשיא לי א"א נאמר לו שלא ילבש בגדים שמא נפלו משקין על בגדיו וטמאום והם יטמאו אותו ועוד עד שניחוש למשקין טמאים ניחוש לשאר טומאות שמא נגע בסנדל ועוד למה זה למימר המקדש לימא הנוגע או המזה לפיכך נ"ל שלא חשו על משקין אחרים אלא שמא יפלו מאותן משקים על הסנדל והם נפסלין בהיסח הדעת וטמאו את הסנדל והסנדל יטמא האדם שהרי אמרו הנושא את המדרס נושא את התרומה אבל לא את הקדש וכ"ש חטאת וכן בכסותו אמרו בגדים או כלי קדש אפי' בטהרה מדרס לחטאת וזה שנטמאו בגדיו במשקין אע"פ שטבל לחטאת חזר להיות כסתם אוכלי קדש ועכשיו שאמרו לא חשו אלא על נפילת מי הקידוש לפיכך לא אסרו לו ללבוש בגדים בשעת קידוש מפני שיכול להזהר משא"כ בסנדל:

הלכה ז

אם הנידו הטהור. א"א זהו מדף המשנה ונראה לי כי מדף הוא שהנידו אע"פ שלא נגע בו ואני איני רואה כן במשנה אבל הטהור לחטאת שנגע במדף טמא ולגין של חטאת שנגע במדף טמא הטהור לחטאת שנגע באוכלין ומשקין בידו טמא ברגלו טהור הסיטן בידו רבי יהושע מטמא וחכמים מטהרין אלמא היסט לאו כנגיעה הוא לגבי מדף והמדף כבר נתפרש בפיסקא של מעלה מזו כי הוא דבר הראוי ליטמא מדרס אע"פ שהוא בחזקת שימור טמא הוא אצל חטאת עד שיטבול לשם חטאת ולשון מדף טומאה קלה היא מפני שהיא טבילת מעלות:

פרק יד

הלכה ד

והוא והם באהל המת שניהם טמאים. א"א מצאתי בשתי נוסחאות כשם שהוא טהור כן מימיו טהורין ולא ידעתי מהו ואולי אמר אם הוא והם מוקפים צמיד פתיל וכיוצא בהן הרי זו טהורה. (כללו של דבר חכמים הולכים אחר התופס המים בידו ור"ע הולך אחר המים והלכה כחכמים):

הלכה ז

שהן מטמאין במשא מפני שנטמאו. א"א נ"ל צריך להיות אע"פ שנטמאו או חסר איזה דבר וכך פי' א"ת הלא הנושא מי חטאת טומאת התורה היא ובגדים ואדם מטמא אם כן מפני מה נטמאו מחמת הכלי של קדש וכיון שנפסלו בטלה טומאה חמורה שלהם ויש לזה שורש במשנה ויש הפרש בין הגביה להסיט כמו שמפורש במשנה וכן הסוגיא אשר לו:

פרק טו

הלכה א

שאינו מקבל טומאה. א"א כתבתי למעלה מה שנ"ל מן התוספתא:

הלכה ח

שמא פסולין הן. א"א ורובן מן המים שעשו מצוותן: